

BACHELOROPLEIDING

MIDDEN-OOSTENSTUDIES

FACULTEIT DER GEESTESWETENSCHAPPEN

UNIVERSITEIT LEIDEN

QANU
Catharijnesingel 56
PO Box 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: +31 (0) 30 230 3100
E-mail: support@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0725

© 2020 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUDSOPGAVE

RAPPORT OVER DE BACHELOROPLEIDING MIDDEN-OOSTENSTUDIES VAN DE UNIVERSITEIT LEIDEN	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING	5
SAMENSTELLING VAN HET PANEL.....	5
WERKWIJZE VAN HET PANEL	6
SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL.....	11
BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING	15
BIJLAGEN	29
BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN	31
BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA	34
BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA	40
BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN	41

Dit rapport is vastgesteld op 28 mei 2020

RAPPORT OVER DE BACHELOROPLEIDING MIDDEN-OOSTENSTUDIES VAN DE UNIVERSITEIT LEIDEN

Dit rapport volgt het Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. september 2018).

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies

Naam van de opleiding:	Midden-Oostenstudies
CROHO-nummer:	56098
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	Arabische taal en cultuur Perzische taal en cultuur Turkse taal en cultuur Israëlstudies Moderne Midden-Oostenstudies Islamstudies
Locatie:	Leiden
Variant:	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	01/05/2020

Het bezoek van het visitatiepanel Regiostudies aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden vond plaats op 5, 6 en 7 juni 2019.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING

Naam van de instelling:	Universiteit Leiden
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

SAMENSTELLING VAN HET PANEL

De NVAO heeft op 4 maart 2019 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. P. (Peter) Van Nuffelen, research professor Cultural History of the Ancient World aan de Universiteit Gent (België) [voorzitter];
- Prof. dr. D.M. (Diederik) Oostdijk, hoogleraar English Literature aan de Vrije Universiteit Amsterdam;
- Prof. dr. E.J.C. (Eibert) Tigchelaar, hoogleraar verbonden aan de Onderzoekseenheid Bijbelwetenschap en de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven (België);
- Dr. D. (Diana Bullen) Presciutti, senior lecturer in Kunstgeschiedenis, director of Global Studies en director van het Interdisciplinary Studies Centre aan de University of Essex (Groot-Brittannië);
- Prof. dr. A. (Axel) Holvoet, hoogleraar aan het Institute of the Languages and Cultures of the Baltic van Vilnius University (Litouwen);
- Prof. dr. E.M.H. (Helena) Houvenaghel, hoogleraar Spaanse Taal en Cultuur aan de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. J. (John) Nawas, professor in Arabic and Islamic Studies aan de KU Leuven (België);

- L. (Lara) van Lookeren Campagne, bachelorstudent van de bacheloropleiding Midden-Oosten Studies aan de Universiteit van Amsterdam [studentlid];
- Prof. dr. L.P. (Lars) Rensmann, hoogleraar European Politics and Society aan de Rijksuniversiteit Groningen [referent International Studies en Russian Studies].
- Prof. dr. H. (Harco) Willems, hoogleraar Egyptologie aan de KU Leuven (België) en directeur van de Leuvense opgravingsmissie in Dayr al-Barshā (Midden Egypte) [referent Oude Nabije Oostenstudies].

Het panel werd ondersteund door dr. E. (Els) Schröder en drs. E.G.M. (Mariette) Huisjes, die optraden als secretaris.

WERKWIJZE VAN HET PANEL

De bacheloropleiding Midden-Oostenstudies aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden maakt onderdeel uit van de visitatiegroep Regiostudies. In de periode maart 2019 tot en met november 2019 beoordeelde het panel in totaal 38 opleidingen aan vijf universiteiten: Radboud Universiteit, Universiteit Leiden, Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam en Rijksuniversiteit Groningen.

De Universiteit Leiden heeft 19 opleidingen die in deze visitatiegroep vallen. Om de werkdruk voor de panelleden te verdelen en ervoor te zorgen dat alle programma's voldoende aandacht kregen, werden er twee bezoeken gepland (in juni en november 2019).

Het visitatiepanel bestond uit de volgende leden:

- Prof. dr. P. (Peter) Van Nuffelen, research professor Cultural History of the Ancient World aan de Universiteit Gent (België) [voorzitter];
- Prof. dr. D.M. (Diederik) Oostdijk, hoogleraar English Literature aan de Vrije Universiteit Amsterdam;
- Prof. dr. A. (Umar) Ryad, professor in Arabic and Islamic Studies aan de KU Leuven (België);
- Prof. dr. E.J.C. (Eibert) Tigchelaar, hoogleraar verbonden aan de Onderzoekseenheid Bijbelwetenschap en de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven (België);
- Prof. dr. G. (Gunnar) De Boel, gewoon hoogleraar in Vergelijkende Taalkunde, Griekse Taalkunde en Nieuwgriekse en Byzantijnse Letterkunde aan de Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. I. (Inge) Brinkman, professor in African Studies aan de Vakgroep Afrikaanse Talen en Culturen van Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. G. (Gert) Buelens, gewoon hoogleraar English and American Literature aan de Vakgroep Letterkunde van de Universiteit Gent (België);
- Dr. D. (Diana Bullen) Presciutti, senior lecturer in Kunstgeschiedenis, director of Global Studies en director van het Interdisciplinary Studies Centre aan de University of Essex (Groot-Brittannië);
- R.A. (Rianne) Clerc-de Groot MA, docent Klassieke Talen aan het Cygnus Gymnasium in Amsterdam;
- Dr. D. (Dario) Fazzi, docent Noord-Amerika Studies en International Studies aan de Universiteit Leiden;
- Prof. dr. A.F.R. (Ann) Heirman, hoogleraar Chinese Taal en Cultuur aan de Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. A. (Axel) Holvoet, hoogleraar aan het Institute of the Languages and Cultures of the Baltic van Vilnius University (Litouwen);
- Prof. dr. V. (Vincent) Houben, hoogleraar Geschichte und Gesellschaft Südasiens aan de Humboldt Universität Berlin (Duitsland);
- Prof. dr. E.M.H. (Helena) Houvenaghel, hoogleraar Spaanse Taal en Cultuur aan de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. D. (Daeyeol) Kim, professor aan het Institut National des Langues et Civilisations Orientales (INaLCO) van de Université Sorbonne Paris Cité (Frankrijk);
- L. (Lotte) Metz MA, docente Grieks en Latijn aan het Stedelijk Gymnasium Nijmegen;

- Prof. dr. J. (John) Nawas, professor in Arabic and Islamic Studies aan de KU Leuven (België);
- Prof. dr. A. (Andreas) Niehaus, hoogleraar Japanse Taal en Cultuur aan de Vakgroep Talen en Culturen (afdeling Zuid- en Oost-Azië) van de Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. J.L.M. (Jan) Papy, gewoon hoogleraar, verbonden aan de Onderzoeksgroep Latijnse Literatuur van de KU Leuven (België);
- Dr. N.A. (Nicolet) Boekhoff-van der Voort, docent Islamstudies en coördinator Graduate School for the Humanities aan de Radboud Universiteit;
- C. (Charlotte) van der Voort, derdejaars bachelorstudent Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, en pre-masterstudent Nederlandse Taal en Cultuur, aan de Universiteit Leiden [studentlid];
- L. (Lara) van Lookeren Campagne, bachelorstudent Midden-Oosten Studies aan de Universiteit van Amsterdam [studentlid];
- G.M. (Gerieke) Prins, bachelorstudent Geschiedenis, met een focus op Sociale Geschiedenis en migratiegeschiedenis en een minor in Latijns-Amerikastudies, aan de Universiteit Leiden [studentlid];
- E.L. (Emma) Mendez Correa, bachelorstudent Griekse en Latijnse Taal en Cultuur aan de Universiteit Leiden [studentlid];
- Prof. dr. L.P. (Lars) Rensmann, hoogleraar European Politics and Society aan de Rijksuniversiteit Groningen [referent International Studies en Russian Studies, Universiteit Leiden].
- Em. prof. dr. C.H.M. (Kees) Versteegh, emeritus hoogleraar Arabisch en Islam aan de Radboud Universiteit [referent Arabisch en Midden-Oosten Studies, Universiteit van Amsterdam];
- Prof. dr. H. (Harco) Willems, hoogleraar Egyptologie aan de KU Leuven (België) en directeur van de Leuvense opgravingsmissie in Dayr al-Barshā (Midden Egypte) [referent Oude Nabije Oostenstudies, Universiteit Leiden];
- Prof. dr. J. (Jaap) Wisse, professor of Latin Language & Literature aan Newcastle University (Groot-Brittannië) [referent GLTC en Oudheidstudies, Universiteit van Amsterdam en Vrije Universiteit Amsterdam].

Voor elk bezoek is een (sub)panel samengesteld, waarbij rekening is gehouden met de expertise, onafhankelijkheid en beschikbaarheid van de panelleden.

Projectleider en coördinerend secretaris van de visitatiegroep Regiostudies was dr. Els Schröder, medewerker van QANU. Zij was tevens secretaris van het panel tijdens het bezoek aan de Radboud Universiteit (maart 2019) en tijdens het eerste bezoek aan de Universiteit Leiden (juni 2019). Om de consistentie van de beoordelingen te waarborgen bezocht zij ook de start- en slotvergaderingen van het panel van de andere bezoeken en las en becommentarieerde elk conceptrapport. Tijdens haar verlofperiode werd zij bij het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit van Amsterdam, en bij het tweede bezoek aan de Universiteit Leiden (november 2019) vervangen door dr. Irene Conradie, bij het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen door dr. Anna Sparreboom. Hierbij werden nauwlettend de bevindingen tijdens de verschillende bezoeken geijkt.

Tijdens het bezoek aan de Radboud Universiteit werd het panel verder ondersteund door drs. Trees Graas, medewerker van QANU. Drs. Mariette Huisjes, freelance medewerker van QANU, ondersteunde het panel bij het eerste bezoek aan de Universiteit Leiden en het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen. Drs. Erik van der Spek, freelance medewerker van QANU, ondersteunde het panel bij het tweede bezoek aan de Universiteit Leiden (november 2019). Drs. Mariëlle Klerks, freelance medewerker van QANU, ondersteunde het panel bij het gecombineerde bezoek aan de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. De QANU-projectleiders en secretarissen voerden regelmatig overleg, voorafgaand, tijdens en na afloop van elk bezoek.

Vorbereiding

Op 22 november 2018 vond een vooroverleg plaats met de voorzitter waarin de projectleider hem informeerde over de taakstelling en werkwijze van het panel in het algemeen en de rol van de voorzitter in het bijzonder, en een toelichting gaf op de van toepassing zijnde beoordelingskaders. Voorafgaand aan de bezoeken informeerde de projectleider de panelleden telefonisch en per e-mail over de taakstelling, algemene werkwijze en de formele kaders. Voor elke gespreksronde werden

representatieve gesprekspartners geselecteerd. Het bezoekprogramma is in dit rapport opgenomen als Bijlage 3.

De opleidingen schreven ter voorbereiding op de visitatie een zelfevaluatierapport. Deze werden na ontvangst door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en volledigheid en vervolgens doorgestuurd aan de panelleden. De panelleden bestudeerden de zelfevaluatierapporten en bijlagen en formuleerden op basis hiervan vragen en aandachtspunten ter voorbereiding op het bezoek. Ook formuleerden de panelleden per opleiding punten die hen in positieve zin opvielen.

Naast de zelfevaluatierapporten bestudeerde het panel een selectie van vijftien eindwerken en bijbehorende beoordelingsformulieren. Deze selectie werd gebaseerd op een lijst afgestudeerden van de periode 2016-2018, waarbij werd gezorgd voor een evenwichtige spreiding in cijfers, afstudeervarianten en begeleiders (zie Bijlage 4).

Bezoek

Het visitatiebezoek aan Universiteit Leiden vond plaats op 5, 6 en 7 juni 2019.

Bij de start van elk bezoek hield het panel een vooroverleg waarin de eerste bevindingen en vragen en aandachtspunten werden besproken en waarin het panel afspraken maakte over de taakverdeling. De panelleden bespraken ook hun bevindingen ten aanzien van de (beoordeling van de) bestudeerde scripties.

Tijdens het bezoek heeft het panel eveneens onderwijs- en toetsmateriaal en verslagen van de opleidings- en examencommissie bestudeerd. Een overzicht van het bestudeerde materiaal is opgenomen in Bijlage 4. Het panel sprak met studenten en docenten, het management en verantwoordelijken, alumni en vertegenwoordigers van de examencommissie. Vertegenwoordigers van de opleidingscommissie namen deel aan het gesprek met docenten en studenten. Tevens bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Drie personen hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt.

Het panel gebruikte het laatste deel van het bezoek voor een intern overleg om de voorlopige bevindingen vast te stellen. Ter afsluiting gaf de voorzitter een korte mondelinge toelichting aan alle belangstellenden, waarin hij de belangrijkste observaties van het panel deelde.

Na afloop van de visitatie vonden in parallelsessies ontwikkelgesprekken plaats waarin panelleden en vertegenwoordigers van de opleidingen met elkaar in gesprek gingen over ontwikkelingen bij de betreffende opleidingen. De uitkomsten van het ontwikkelgesprek zijn in een apart verslag vastgelegd en afgestemd met het panel. De opleidingen publiceren een samenvatting van het verslag met daarin de belangrijkste conclusies.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat vervolgens voor aan de projectleider voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de projectleider het rapport naar de faculteit met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De feitelijke onjuistheden werden na overleg tussen de projectleider en de voorzitter door de secretaris gecorrigeerd. Vervolgens werd het rapport door het panel vastgesteld en toegestuurd aan de Faculteit der Geesteswetenschappen en aan het College van Bestuur van de Universiteit Leiden.

Definitie oordelen

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een associate degree-, bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Voldoet

De opleiding voldoet op de standaard aan basiskwaliteit.

Voldoet ten dele

De opleiding voldoet in belangrijke mate aan basiskwaliteit op de standaard maar er zijn verbeteringen nodig om volledig aan de standaard te voldoen.

Voldoet niet

De opleiding voldoet niet aan basiskwaliteit op de standaard.

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities gehanteerd voor de beoordeling van de opleiding als geheel:

Positief

Op alle standaarden 'voldoet'.

Positief onder voorwaarden

Standaard 1 'voldoet' en maximaal op twee standaarden een 'voldoet ten dele' waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Negatief

In de volgende situaties:

- 'voldoet niet' op een of meer standaarden;
- 'voldoet ten dele' op Standaard 1;
- 'voldoet ten dele' op een of twee standaarden waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- op drie of meer standaarden 'voldoet ten dele'.

SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

Het panel bewondert het profiel van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies vanwege de knappe combinatie van breedte en diepte, vanwege de succesvolle integratie van twee eerder zelfstandige bacheloropleidingen en vanwege het in Nederland unieke en zeer relevante aanbod en van Turks en Perzisch. Het panel betreurt de geringe belangstelling van studenten voor de vier taalspecialisaties, aangezien de samenleving voor een beter onderling begrip juist behoefte heeft aan academici die een deel van het Midden-Oosten goed kennen en er ook rechtstreeks toegang toe hebben via de taal. Het panel geeft de opleiding in overweging zich nog nadrukkelijker dan nu het geval is te positioneren als modern en op de arbeidsmarkt gericht: met een centrale positie voor taalverwerving en aandacht voor hedendaagse dynamiek. Met een scherpe profilering op de aspecten: modern, pragmatisch, multidisciplinair en gericht op taalverwerving kan zij zich volgens het panel met trots en overtuiging presenteren, en zou het mogelijk moeten zijn meer studenten te trekken.

Het panel vindt de beoogde leerresultaten van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies goed geformuleerd en van passend academisch niveau, al zijn er enkele inconsistenties en onvolledigheden. Niveau en oriëntatie van de opleiding zijn wat het panel betreft in lijn met de internationale eisen die gesteld worden aan een academische bacheloropleiding.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het panel is onder de indruk van het complexe en rijke curriculum in de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies. Het bewondert met name de balans daarin tussen aan de ene kant veel vrijheid voor studenten om hun eigen programma in te richten en aan de andere kant de diepgang die in elke specialisatie toch wordt bereikt. Het curriculum is complex maar toch helder en samenhangend, met duidelijke leerlijnen. Het panel acht het curriculum in dit opzicht voorbeeldig, ook in een internationale context. Ook de hoeveelheid talen die wordt aangeboden is indrukwekkend. Het panel is blij met de accentverschuiving in het talenonderwijs van grammatica naar gesproken communicatie en beveelt de opleiding aan deze nadruk te versterken. Dit zal de opleiding zowel voor studenten als werkgevers aantrekkelijker maken. Het panel vernam van de studenten dat zij significante verschillen zien tussen de manieren waarop verschillende docenten lesgeven; het zou in de ogen van het panel goed zijn als docenten hierover onderling meer overleggen, zodat de continuïteit tussen de cursussen toeneemt.

De werkvormen die de opleiding aanbiedt zijn volgens het panel passend, activerend en voldoende gevarieerd. Het panel waardeert de nadruk op actualiteit en de verwevenheid van taalonderwijs met inhoudelijke kennisverwerving. Studenten vinden de taalverwervingsvakken in het eerste jaar intensief, maar die intensiteit gaat volgens het panel onvermijdelijk samen met het leren van een nieuwe taal. Voordeel van het intensieve eerste jaar is dat de studenten in het tweede jaar in staat zijn primaire bronnen te raadplegen en in de doeltaal te communiceren tijdens hun buitenlandverblijf. Hoewel de studenten aangeven dat de werkdruk acceptabel is, constateert het panel in de voor de visitatie beschikbaar gestelde gegevens over de cohorten 2012/2013 tot en met 2014/2015 een dalende tendens in het aantal studenten dat binnen vier jaar het bachelordiploma behaalt. Het panel raadt de opleiding aan eerst een goede analyse te maken van de oorzaken hiervan, alvorens eventueel verdere maatregelen te nemen om de studeerbaarheid te vergroten.

Vorbereiding op de arbeidsmarkt, inhoudelijke en didactische kwaliteit van docenten en begeleiding van studenten zijn volgens het panel allemaal van het vereiste niveau. Werkdruk voor docenten is ook in deze opleiding een punt van aandacht. De voorzieningen van de opleiding zijn uitstekend, dankzij een gespecialiseerde bibliotheek van wereldklasse en veel wetenschappelijke evenementen op het gebied van Islam- en Midden-Oostenstudies die aan de faculteit georganiseerd worden.

Studenten denken mee over verbetering van de kwaliteit van de opleiding en hun stem wordt gehoord. Sommige praktische aspecten laten in de ogen van studenten nog te wensen over, bijvoorbeeld de voorbereiding van het buitenlandverblijf. Op dit laatste heeft de opleiding reeds

ingegrepen door een coördinator buitenland aan te stellen. Het panel vraagt het opleidingsmanagement alert te zijn op slordigheden in de praktische uitvoering van het onderwijs, en nieuwe docenten goed in te werken.

Standaard 3: Toetsing

De bacheloropleiding Midden-Oostenstudies heeft volgens het panel een deugdelijk en transparant systeem van toetsing. De kwaliteit van de toetsen wordt vergroot door toepassing van het vierogenprincipe bij de vormgeving en het gebruik van antwoordmodellen bij de beoordeling. Het toetsplan maakt de wijze van toetsing en de relatie tussen de leerresultaten en cursusdoelstellingen voldoende inzichtelijk. De toetsvormen zijn gevarieerd en passen bij de stof die zij toetsen. Er is voldoende gelegenheid tot feedback en de studenten weten wat ze van de toetsing kunnen verwachten.

De beoordeling van eindwerken is helder opgezet en de kwaliteit van de beoordeling is gewaarborgd door twee beoordelaars, waarbij de opleiding ernaar streeft vaste beoordelaarskoppels te vermijden. Alle betrokkenen vinden de nieuwe facultaire beoordelingssystematiek een verbetering, zij het dat zij extra tijd kost. Het panel kon zich in grote lijnen vinden in de beoordeling van de eindwerken en vond deze goed onderbouwd, al vond het de becijfering bij een derde van de selectie iets aan de hoge kant. Het acht het zinvol om ook examinatoren van andere specialisaties of zelfs van buiten de opleiding bij de beoordeling te betrekken.

Tot slot stelt het panel vast dat de Examencommissie Midden-Oostenstudies haar taak op het gebied van de kwaliteitsborging van toetsing goed oppakt en werkt aan verdere professionalisering. Zij borgt het binnen de opleiding gerealiseerde niveau, en werkt hierbij goed samen met anderen. De Examencommissie wordt ondersteund door de professionaliseringsslag die de faculteit op het gebied van toetsbeleid in de afgelopen jaren heeft gemaakt. Het panel moedigt de faculteit en Examencommissie aan deze lijn voort te zetten en uit te breiden. Hierbij is het van belang dat de Examencommissie voldoende wordt gecompenseerd voor haar werkzaamheden om draagvlak voor verdere verbetering van de kwaliteitsborging binnen de opleiding te kunnen blijven creëren.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van het toetsbeleid, de kwaliteit van de bachelorscripties en de verdere loopbaan van afgestudeerde bachelors stelt het panel vast dat afgestudeerde bachelors de beoogde leerdoelen hebben gerealiseerd. Het panel vond de scripties uit de steekproef van voldoende academische kwaliteit, met enkele uitschieters naar boven. Voor zover bekend stromen de afgestudeerde bachelors zonder problemen door in verschillende masteropleidingen. Dit duidt erop dat de bacheloropleiding haar einddoelen realiseert.

Het panel beoordeelt de Standaarden uit *het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* als volgt:

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

De voorzitter van het panel, prof. dr. Peter Van Nuffelen, en de secretaris, drs. Mariette Huisjes, verklaren hierbij dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de

hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 28 mei 2020

BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING

Context

De bacheloropleiding Midden-Oosten Studies is een van de 24 bacheloropleidingen aan de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden. De faculteit is georganiseerd als een matrix van instituten en opleidingen. De docenten zijn aangesteld bij een van de onderzoeksinstituten van de faculteit, zoals het Leiden Institute for Area Studies, het University Centre for Linguistics of het Instituut voor Geschiedenis, en verrichten daar ook onderzoek. Daarnaast verzorgen zij onderwijs in een of meer opleidingen. De bacheloropleiding Midden-Oosten Studies valt onder de verantwoordelijkheid van het Opleidingsbestuur. Dat bestaat uit een opleidingsvoorzitter die afkomstig is uit de wetenschappelijke staf en een studentlid. Het Opleidingsbestuur vergadert volgens een vaste cyclus met een van de bestuurlijke eenheden van de opleiding: de Opleidingscommissie (die bestaat uit studenten en docenten), de Examencommissie (die behalve voor de bacheloropleiding ook verantwoordelijk is voor de masteropleiding Middle Eastern Studies), de specialisatieleiders en de opleidingsraad (bestaande uit alle betrokken docenten). De opleidingsvoorzitter overlegt tevens elke week met de studiecoördinator. De opleiding trekt jaarlijks zo'n 40 tot 50 studenten.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profilering

De bacheloropleiding Midden-Oostenstudies beoogt studenten op te leiden voor een academische vervolgstudie en richt zich daarbij op de regio die zich uitstrekt van Marokko tot Iran en delen van Centraal-Azië. Zij combineert de bestudering van historische, filologische, culturele, religieuze, sociale en politieke aspecten van het Midden-Oosten. Er zijn zes specialisaties:

- Arabische taal en cultuur;
- Perzische taal en cultuur;
- Turkse taal en cultuur;
- Israëlstudies;
- Moderne Midden-Oostenstudies;
- Islamstudies.

In de vier talenspecialisaties maken studenten zich een van de talen eigen die in de bestudeerde regio worden gesproken. Dit zijn:

- Modern Standaardarabisch;
- Perzisch;
- Turks;
- Modern Hebreeuws.

Daarnaast worden ook twee Arabische dialecten en Indonesisch aangeboden. De specialisatie Israëlstudies is deels een voortzetting van de in 2018 opgeheven bacheloropleiding Hebreeuwse en Joodse Studies. Deze is opgedeeld over de bacheloropleidingen Midden-Oostenstudies en Oude Nabije Oosten-studies. Hierin staat de joodse traditie centraal. In de specialisatie Moderne Midden-Oostenstudies gaat het in vergelijking met de vier talenspecialisaties minder om de taal en meer om recht, cultuur, politiek en economie. De specialisatie Islamstudies is een voortzetting van de bacheloropleiding Islamstudies, die in 2018 is beëindigd. Deze specialisatie behandelt de rol van de islam in het dagelijks leven, en aspecten als islamitisch recht, mystiek en rituelen.

Onderscheidende kenmerken van de opleiding zijn het brede aanbod aan vakken, het interdisciplinaire profiel, de aandacht voor talen en het buitenlandverblijf dat onderdeel uitmaakt van de opleiding. De specialisaties in Turks en Perzisch zijn uniek in Nederland. Andere Nederlandse universiteiten (Amsterdam, Utrecht, Groningen, Nijmegen) bieden opleidingen aan die vergelijkbaar zijn met deelgebieden van de overige vier specialisaties, maar de Leidse opleiding is breder en omvangrijker. In Europa is alleen in Londen bij de School of Oriental and African Studies een vergelijkbare multidisciplinaire opleiding met hetzelfde aanbod aan talen te vinden.

Het panel heeft grote waardering voor het profiel van deze bacheloropleiding, en prijst met name drie aspecten. Ten eerste slaagt de opleiding er in de ogen van het panel goed in breedte met diepte te combineren: de breedte zit in het veelzijdige aanbod en de combinatie van taal met religie en cultuur; de diepte zit in de specialisaties. Ten tweede vindt het panel het knap en bemoedigend hoe de opleiding erin geslaagd is twee opgeheven zelfstandige bacheloropleidingen (Hebreeuwse en Joodse studies en Islamstudies) als specialisaties te integreren in de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies. Ten derde zijn de specialisaties Turks en Perzisch een ijzersterke troef van de Universiteit Leiden. Ze worden immers nergens anders in Nederland aangeboden, maar zijn wel actueel gezien de omvangrijke Turkse en Perzische diaspora in Nederland en Europa en de rol van deze landen in de wereldpolitiek. Het panel vindt het belangrijk dat deze taalspecialisaties behouden blijven, ook al lijkt het moeilijk om studenten te interesseren voor deze opleidingen.

Het panel acht de opleiding ook in haar geheel van groot maatschappelijk belang. Gezien het geopolitieke belang van het Midden-Oosten als brandhaard van conflicten maar ook gezien de groeiende moslimgemeenschap in Nederland en het cultuurhistorische belang van deze regio's ook voor de Europese geschiedenis en cultuur is er urgente behoefte aan afgestudeerden die dit gebied kennen en begrijpen, en zijn talen spreken. Wel vindt het panel de vier taalspecialisaties scherper geprofileerd dan de specialisaties Moderne Midden-Oostenstudies en Islamstudies. De laatste twee zouden zich nog duidelijker kunnen onderscheiden van vergelijkbare opleidingen elders in Nederland. Daarentegen kampen juist de bijzondere taalspecialisaties met een gebrek aan inschrijvingen: in de cohorten van 2017 en 2018 kozen 8 studenten de specialisatie Arabisch en waren voor de overige drie taalspecialisaties geen inschrijvingen. De specialisatie Moderne Midden-Oostenstudies is (met 19 inschrijvingen in zowel 2017 als 2018) verreweg het populairst. Dit past in een landelijke trend dat studenten zich aangetrokken voelen tot brede opleidingen.

Het panel geeft de opleiding in overweging zich te positioneren als modern en op de arbeidsmarkt gericht: met een centrale positie voor taalverwerving en aandacht voor de rol van het Midden-Oosten in de hedendaagse wereldpolitiek. De Nederlandse minister-president Mark Rutte heeft immers in december 2017 verklaard dat de overheid niet beschikt over voldoende mensen die de Arabische taal machtig zijn. Wanneer de opleiding met al haar specialisaties consequent zou kiezen voor een pragmatische en op het heden gerichte profilering, kan zij zich volgens het panel met trots en overtuiging presenteren, en zou het mogelijk moeten zijn meer studenten te trekken.

Meer in het algemeen is het panel onder de indruk van de diversiteit en diepgang in het culturele profiel van de Universiteit Leiden, waaraan de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies bijdraagt. Een relatief kleine opleiding zoals deze is kwetsbaar, want duur om te onderhouden. Toch benadrukt het panel dat dit soort academische specialisaties van vitaal belang zijn, niet alleen voor het aanbod van de Universiteit Leiden, maar voor Nederland als geheel. Als er geen academisch onderzoek wordt gedaan in gespecialiseerde deelgebieden van de geesteswetenschappen kan de universiteit geen brede opleidingen met voldoende diepgang aanbieden, noch bijvakken voor studenten uit andere richtingen. Ook blijven wetenschappers van andere faculteiten en universiteiten verstoken van gespecialiseerde expertise. Ten slotte: als taalkundige en culturele expertise niet van de ene op de andere generatie wordt overdragen, ondermijnt dit de positie van Nederland in de internationale diplomatie en commercie. De Universiteit Leiden heeft een lange traditie in het cultiveren van kennis over vele culturen. Dit is een wezenlijk onderdeel van haar identiteit en geeft haar een unieke positie in Nederland. De Faculteit Geesteswetenschappen zet zich in om deze traditie in leven te houden en

relatief kleine opleidingen zoals Midden-Oostenstudies te beschermen. Het panel ondersteunt deze ambitie van harte, in een breed Nederlands belang.

Beoogde leerresultaten

De opleiding heeft in 2014 nieuwe eindtermen ingevoerd, met de bedoeling haar positionering als een regiostudie met een integrale benadering te versterken. De volledige eindkwalificaties zijn te vinden in bijlage 1. Er zijn generieke eindkwalificaties, conform de Dublin-descriptoren ingedeeld in kennis en inzicht, toepassing van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden. Om het interdisciplinaire karakter van de opleiding goed naar voren te brengen, zijn kennis en inzicht en de toepassing daarvan apart omschreven voor de disciplines geschiedenis, cultuur en maatschappij. Daarnaast hebben vijf van de zes specialisaties een aanvullende set eigen eindkwalificaties. Ten slotte zijn voor de talen in de opleiding niveaus afgebakend in termen van het Europees Referentiekader voor taalvaardigheid. De eindkwalificaties op het gebied van taalverwerving zijn uitgesplitst naar: luisteren, lezen, gesproken interactie, gesproken productie en schrijven, en dit per studiejaar. Het gaat dan om Arabisch (uitgesplitst naar modern standaard Arabisch en dialect), Turks, Hebreeuws, Perzisch en Indonesisch (voor de specialisatie Islamstudies).

Het panel vindt de beoogde eindresultaten van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies goed geformuleerd en van passend academisch niveau. Het is met name zeer te spreken over de nauwkeurig geformuleerde eindkwalificaties voor taalverwerving. Afgestudeerden zitten voor de talen die in hun opleiding passen op het niveau van zelfstandige of gevorderde gebruikers (B1 of B2), wat laat zien dat de vreemde talen een wezenlijk element van de opleiding zijn. Het panel onderschrijft dit volledig, omdat taalbeheersing een sleutel is tot kennis en begrip van de regio. Het panel juicht daarbij toe dat de opleiding heeft besloten minder nadruk te leggen op grammatica en meer aandacht te besteden aan mondelinge communicatie en moedigt de staf aan op deze weg verder te gaan.

Het panel ziet wel een discrepantie in de beoogde eindresultaten. De algemene eindkwalificatie 2a vermeldt dat 'grondige kennis van de geschiedenis en actuele ontwikkelingen in het door [de student] gekozen taalgebied' worden geëist. In de toegespitste eindkwalificaties bij de specialisaties 'Turkse taal en cultuur' en 'Israëlstudies' is echter sprake van respectievelijk 'kennis van de geschiedenis en historiografie van het Osmaanse Rijk en Turkije' en 'kennis van de geschiedenis en historiografie van de Staat Israël'. Het adjectief 'grondige' is hier dus ten onrechte weggefallen. Bij de afstudeerrichting Moderne Midden-Oostenstudies is de vergelijkbare eindkwalificatie wel correct geformuleerd.

Verder vindt het panel de aanvullende eindkwalificaties onevenwichtig over de specialisaties verdeeld. Zo heeft de afstudeerrichting Arabische taal en cultuur geen enkele aanvullende eindkwalificatie en de specialisatie Islamstudies slechts twee vrij algemeen geformuleerde, die niet overeenkomen met de inhoud van de cursussen. Deze suggereren een veel rijkere bagage aan kennis en inzicht dan in de eindkwalificaties wordt vermeld. De specialisaties Arabische taal en cultuur en Islamstudies komen hierdoor minder goed uit de verf.

Het panel beveelt de opleiding aan de discrepanties en onvolledigheid in sommige eindkwalificaties te corrigeren. Mocht de opleiding besluiten tot een aanscherping van het profiel zoals hierboven voorgesteld, dan heeft dit uiteraard zijn weerslag op de beoogde leerresultaten. Verder weerspiegelen de beoogde leerresultaten het Europees Referentiekader Taalvaardigheid en voldoen aan de internationale eisen voor academisch onderwijs zoals vastgelegd in de Dublin-descriptoren.

Het panel beveelt verder aan om de beoogde leerresultaten over de verschillende opleidingen van de faculteit heen te harmoniseren. Zij zullen uiteraard van elkaar verschillen, maar als alle programma's dezelfde terminologie en categorisering gebruiken verhoogt dit de transparantie.

Overwegingen

Het panel bewondert het profiel van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies vanwege de knappe combinatie van breedte en diepte, vanwege de succesvolle integratie van twee eerder zelfstandige

bacheloropleidingen en vanwege het in Nederland unieke en zeer relevante aanbod en van Turks en Perzisch. Het panel betreurt de geringe belangstelling van studenten voor de vier taalspecialisaties, aangezien de samenleving voor een beter onderling begrip juist behoefte heeft aan academici die een deel van het Midden-Oosten goed kennen en er ook rechtstreeks toegang toe hebben via de taal. Het panel geeft de opleiding in overweging zich nog nadrukkelijker dan nu het geval is te positioneren als modern en op de arbeidsmarkt gericht: met een centrale positie voor taalverwerving en aandacht voor hedendaagse dynamiek. Met een scherpe profilering op de aspecten: modern, pragmatisch, multidisciplinair en gericht op taalverwerving kan zij zich volgens het panel met trots en overtuiging presenteren, en zou het mogelijk moeten zijn meer studenten te trekken.

Het panel vindt de beoogde leerresultaten van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies goed geformuleerd en van passend academisch niveau, al zijn er enkele inconsistenties en onvolledigheden. Niveau en oriëntatie van de opleiding zijn wat het panel betreft in lijn met de internationale eisen die gesteld worden aan een academische bacheloropleiding.

Conclusie

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoet'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Taal en naam van de opleiding

Formeel is de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies Nederlandstalig, overeenkomstig het beleid van de Universiteit Leiden. Zij heeft dan ook een Nederlandse naam. Toch worden veel cursussen in het Engels gegeven. Hiervoor zijn twee redenen. Ten eerste komen sommige stafleden uit het buitenland en beheersen ze het Nederlands in onvoldoende mate. Ten tweede wordt een groot deel van de cursussen gedeeld met Engelstalige programma's zoals de minor Islam: Religion and Society, de premasteropleiding Middle Eastern studies en de bacheloropleiding South and Southeast Asian studies. Het panel kan zich goed vinden in deze overwegingen en juicht toe dat door de gemaakte keuzes vakken met weinig 'eigen' studenten toch volle klassen hebben dankzij de toestroom van studenten uit andere opleidingen. Het panel heeft van de studenten geen klachten vernomen over het taalgebruik in de opleiding. Het is het dus eens met de gemaakte keuzes.

Inhoud en structuur

De bacheloropleiding Midden-Oostenstudies is ingericht op basis van faculteitsbrede principes. Zo hebben alle cursussen een omvang van 5 of 10 EC en zijn de cursussen ingedeeld volgens de Leidse universitaire 100-400 niveau-indeling. Studenten gaan volgens dit model van een inleidend niveau (100), via een niveau dat uitgaat van een meer autonome studiehouding (200), naar een gevorderd niveau (300). Ze sluiten vervolgens hun bacheloropleiding af met een zelfstandig te verrichten onderzoek (400). Deze indeling maakt het mogelijk om de niveaueisen voor gevolgde cursussen te objectiveren en daarmee te garanderen dat alle studenten de beoogde leerresultaten behalen.

Twee uitgangspunten zijn leidend bij de vormgeving van het curriculum: een sterke verwevenheid van onderwijs en onderzoek en veel aandacht voor talen. Het eerste krijgt vorm doordat docenten lesgeven over hun eigen onderzoek, waardoor studenten kennismaken met de onderzoekspraktijk en stap voor stap toewerken naar het doen van eigen onderzoek. Het tweede materialiseert doordat studenten kunnen kiezen voor taalspecialisaties, doordat drie van de vier taaldocenten native speakers zijn en door het buitenlandverblijf, waar de studenten volledig worden ondergedompeld in de taal van hun keuze.

Een deel van het curriculum is verplicht voor alle studenten; dit zijn multidisciplinaire en comparatieve cursussen over geschiedenis, godsdienst, cultuur en maatschappelijke verhoudingen in het Midden-Oosten. Daarnaast hebben de specialisaties hun eigen vakken. Voor een volledig overzicht van het curriculum, zie Bijlage 2.

Het eerste studiejaar bestaat volledig uit verplichte cursussen, die de studenten laten kennismaken met de culturele diversiteit van het Midden-Oosten (30 EC). Tegelijkertijd beginnen de studenten met het leren van een van de vier talen van de regio (modern standaard Arabisch, Perzisch, Turks of modern Hebreeuws). Ook de studenten van de specialisaties Moderne Midden-Oostenstudies en Islamstudies bestuderen in het eerste semester een taal naar keuze. Degenen die de specialisatie Islamstudies volgen, hebben naast de vier standaardtalen de mogelijkheid om Indonesisch te leren. Studenten in een van de vier taalspecialisaties gaan ook na het eerste semester door met taalverwerving; zij besteden in totaal 30 EC aan taalverwerving. Studenten in een van de twee algemene specialisaties besteden ten minste 10 EC aan taalverwerving en krijgen daarnaast een breed perspectief aangeboden. Studenten Moderne Midden-Oostenstudies krijgen vakken op het gebied van economie (5 EC), Islam (5 EC), islamitische kunst (5 EC) en taal en identiteit (5 EC). Studenten Islamstudies krijgen een vak over de Islam in de moderne wereld (5 EC) en kunnen daarnaast kiezen tussen vijf pakketten van elk 15 EC: Arabisch (vervolgcursussen taalverwerving en Arabische verhalen), Perzisch (vervolgcursussen taalverwerving en Perzische literatuur), Turks (vervolgcursussen taalverwerving en Turkse literatuur), Hebreeuws (vervolgcursussen taalverwerving en christendom) of Indonesisch (vervolgcursus taalverwerving en natievorming in Zuid-Oost Azië).

Het eerste semester van het tweede jaar volgen alle studenten een vak wetenschapsfilosofie (5 EC) en kiezen zij uit een wisselend aanbod aan keuzecursussen – die door de opleiding zelf worden aangeboden – een relevant hoor- en werkcollege (totaal 10 EC). Daarnaast volgen zij vakken die horen bij hun specialisatie (15 EC). In het tweede semester van het tweede jaar verblijft ongeveer de helft van de studenten in het buitenland. De opleiding heeft overeenkomsten met de School of International Relations in Teheran, het Nederlands Instituut Istanbul, de Hebrew University of Jerusalem, het Nederlands-Vlaams Instituut in Cairo en het Nederlands Instituut Marokko. De studenten die naar het buitenland gaan verdiepen hun taalkennis en volgen daarnaast cultuurcursussen. Over de inhoud van het aanbod hebben de Leidse docenten contact met de docenten bij de partnerinstituten. Studenten in de specialisatie Islamstudies gaan niet naar het buitenland, maar volgen gespecialiseerde vakken in Leiden. Ook studenten die wegens een tweede bacheloropleiding of privéomstandigheden (zoals zorgtaken) niet naar het buitenland kunnen, krijgen een vervangend programma aangeboden.

In het derde studiejaar volgen alle studenten een minor van 30 EC in Leiden of aan een andere universiteit. Deze keuzeruimte kunnen zij gebruiken om een beroepenveld te verkennen ('Journalistiek en nieuwe media', 'Internationaal en intercultureel management' of de educatieve minor), of om hun horizon verder te verbreden. Sommige studenten gebruiken hun vrije ruimte voor een stage. Daarnaast volgen alle studenten een vergelijkend literatuurvak (5 EC), heeft elke specialisatie een eigen derdejaarscursus (5 EC) en kiezen de studenten wederom een relevante keuzecursus uit het aanbod van de opleiding.

Scriptietraject

Ten slotte ronden alle studenten hun bacheloropleiding af met het schrijven van een scriptie (10 EC). Ter ondersteuning hierbij volgen zij het 'Seminar Midden-Oosten 3'. Tijdens dit seminar geven de studenten mondelinge en schriftelijke presentaties en worden zij geleid naar het schrijven van de bachelorscriptie. Deze bevat de verslaglegging van een onderzoek naar een zelfgekozen onderwerp en omvat 10.000 woorden. De voertaal van de scriptie is Nederlands. In de vier talenspecialisaties moeten studenten ten minste 50 pagina's aan bronnenmateriaal bestuderen in de gekozen taal. Studenten zijn over het algemeen tevreden over de begeleiding van het scriptietraject, maar geven wel aan dat de hoeveelheid feedback die zij ontvangen verschilt van docent tot docent, en dat zij soms om de feedback achter een cijfer moeten vragen. Ook is de scriptiebegeleider die een student

wenst niet altijd beschikbaar, in het bijzonder bij Midden-Oostenstudies. Het panel heeft dit besproken met de docenten. Zij voeren ter verklaring aan dat sommige docenten wel dertig scripties begeleiden en ook dat de opleiding niet alles tot op de komma wil reguleren. Wel staat vast dat als een student eenmaal aan een begeleider is gekoppeld, zij/hij recht heeft op acht uur begeleiding. Het panel heeft hier begrip voor, maar vraagt de opleiding om aandacht te houden voor dit punt.

Het panel is onder de indruk van het complexe en rijke curriculum in deze bacheloropleiding. Met name de balans die daarin wordt bereikt stemt tevreden: aan de ene kant krijgen studenten veel vrijheid om hun eigen programma in te richten en aan de andere kant wordt in elke specialisatie toch diepgang bereikt. Het panel acht het curriculum in dit opzicht voorbeeldig, ook in een internationale context. De opbouw van het curriculum is goed doordacht. Zo is de moeilijkheidsgraad van de vakken zorgvuldig opgebouwd volgens de Leidse 100-400 niveau-indeling, en moeten bepaalde cursussen zijn afgerond voordat men wordt toegelaten tot een vervolgcursus. Ook de leerlijn onderzoeksvaardigheden is zorgvuldig opgebouwd, met de seminars 'Midden-Oosten 1', 'Midden-Oosten 2' en 'Midden-Oosten 3' in het eerste, tweede en derde studiejaar. De studenten toonden zich tegenover het panel blij met de opbouw van het curriculum, met name met de vrijheid die het hun biedt. Studenten zeggen wel dat de opleiding nog beter kan worden als docenten uit de verschillende specialisaties en verschillende jaarlagen onderling meer met elkaar zouden communiceren en hun manier van lesgeven gelijk zouden trekken. Nu zien de studenten nog veel verschillen tussen de specialisaties, de studiejaar en tussen verschillende docenten die dezelfde cursus geven.

De hoeveelheid talen die de opleiding aanbiedt is bewonderenswaardig. Ook de accentverschuiving die de opleiding de laatste jaren heeft ingezet van grammatica naar communicatie, juicht het panel van harte toe, vooral met het oog op de arbeidsmarkt. Het vindt dat de opleiding in dit opzicht gegroeid en gemoderniseerd is ten opzichte van de vorige visitatie. Ook studenten gaven aan blij te zijn met de nieuwe communicatieve taaldidactiek. Wel zeggen zij dat één conversatieles per week weinig is en dat niveauverschillen tussen studenten de betere studenten tegenhouden. Het panel heeft er vertrouwen in dat deze problemen bij verdere finetuning van de opleiding een oplossing zullen vinden.

Het buitenlandverblijf in het tweede studiejaar betekent voor de studenten een grote verdieping van hun talen- en achtergrondkennis. Het is jammer dat niet alle studenten gebruikmaken van deze mogelijkheid, maar dit is in de meeste gevallen overmacht. Een deel van de studenten in deze opleiding is al wat ouder en heeft werk- of gezinsverplichtingen. Andere studenten zitten vast omdat ze een tweede bacheloropleiding doen. Het panel heeft vernomen dat er de laatste tijd veel klachten zijn binnengekomen over de organisatorische aspecten van het buitenlandverblijf. In reactie op de klachten is per september 2018 een coördinator aangesteld die volledig is vrijgesteld om het buitenlandverblijf in de verschillende steden te organiseren. De opleiding vertrouwt erop dat hiermee de problemen verholpen zijn en het panel deelt dat vertrouwen.

Werkvormen

De opleiding kent enkele hoorcollegeseries die door zo'n 50 studenten – ook van andere opleidingen – worden bezocht. Daarnaast worden vooral kleinschalige seminars gegeven van maximaal 20 studenten, waarin van de studenten een actieve werkhouding wordt verwacht. De taalseminars zijn intensief, vooral in het eerste jaar. Studenten wonen dan verplicht vier seminars per week bij, waarin grammatica, schriftelijke en mondelinge taalvaardigheid worden getraind. Doel is studenten klaar te stomen om in het tweede studiejaar bronteksten in de oorspronkelijke taal te kunnen bestuderen en in de doeltaal te kunnen communiceren tijdens het buitenlandverblijf. In de gehele opleiding zijn taal- en kennisverwerving geïntegreerd. Tijdens het leren van een taal doen de studenten ook inhoudelijke kennis op, en tijdens de inhoudelijke colleges wordt ook geoefend met de taal. Waar mogelijk worden actuele thema's aangesneden, door bijvoorbeeld krantenartikelen of videomateriaal te gebruiken, maar ook onderwerpen die dicht bij de studenten staan zoals jeugdcultuur, strips of hiphop. Het panel vindt de werkvormen voldoende gevarieerd en stimulerend; ook sluiten ze goed aan bij de gegeven stof. Het moedigt de opleiding aan om primair in te zetten op het leren spreken

van een taal, waarbij de grammatica ter ondersteuning dient. Deze lijn is al ingezet en kan wat het panel betreft nog verder worden versterkt. Een taal kunnen spreken sluit in de mening van het panel het beste aan bij zowel de wensen van de arbeidsmarkt als bij de belangstelling van studenten.

De studenten geven aan dat bij sommige cursussen de praktische professionaliteit te wensen overlaat. Te lezen literatuur staat dan niet online, ze worden met vragen van het kastje naar de muur gestuurd, of docenten zijn slecht geëquipeerd en hebben bijvoorbeeld geen toegang tot Blackboard. Het panel vraagt de opleiding extra aandacht te schenken aan deze praktische aspecten en nieuwe docenten goed te instrueren.

Studeerbaarheid

Uit evaluaties door de opleiding blijkt dat de studenten over het geheel genomen redelijk positief oordelen over de studeerbaarheid van de opleiding; ook de studenten die het panel heeft gesproken zeiden dat ze de opleiding 'te doen' vonden. Toch lopen nog veel studenten vertraging op: van het cohort 2014-2015 (de meest recente cijfers die het panel tijdens de visitatie tot zijn beschikking had) haalde slechts de helft het bachelordiploma binnen vier jaar; dit ligt onder het facultaire gemiddelde. De opleiding voert aan dat het halen van twee bachelordiploma's of het doen van een extra stage oorzaken kunnen zijn van studievertraging, of werk of gezin. Studenten zeggen in het studentenhoofdstuk van de zelfevaluatie dat zij in het eerste jaar de studiedruk voor de taalvakken hoog vinden, hoger dan voor de andere vakken. Dat veel van de taalseminars om negen uur 's ochtends zijn geroosterd ervaren zij als een extra belasting. Het panel vindt de intensiteit en het tijdstip van de taalvakken niet bezwaarlijk. Een nieuwe taal leren vergt nu eenmaal veel inspanning. Het panel onderschrijft de doelstelling van de opleiding om in het tweede jaar een redelijk niveau te hebben bereikt; de studenten die zich de taal eigen hebben gemaakt kunnen zich daarmee later in positieve zin onderscheiden.

Arbeidsmarktoriëntatie

Sommige studenten hebben weinig vertrouwen in hun kansen op de arbeidsmarkt. Het verbeteren van de oriëntatie op de arbeidsmarkt is een van de uitdagingen die zowel de opleiding als de Faculteit Geesteswetenschappen momenteel aangaat. De faculteit organiseert bijeenkomsten waar studenten zich een perspectief op de arbeidsmarkt kunnen vormen, zoals het jaarlijkse Humanities Career Event. Mogelijke werkgevers zoals het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Google, uitgeverij Das Mag en de AIVD bieden hier workshops aan. De Humanities Career Service biedt ondersteuning bij het vinden van stages en bij sollicitatieprocedures. Ook de opleiding laat zich niet onbetuigd. Zij heeft een extracurriculaire module van 5 EC ontwikkeld die studenten helpt hun weg naar de arbeidsmarkt te vinden via zelfreflectie, oriëntatie op mogelijke werkvelden en het ontwikkelen van sollicitatievaardigheden. Ten tijde van de visitatie waren de ervaringen met deze module nog te pril om hieruit conclusies te kunnen trekken, maar het idee is veelbelovend. Ook is er een carriërefestival georganiseerd met workshops waar studenten met alumni kunnen spreken en werken studenten tijdens hun opleiding aan casussen onder leiding van vertegenwoordigers van het werkveld. De studievereniging organiseert met financiële ondersteuning van de faculteit jaarlijks een alumniavond. Ongeveer een op de vijf studenten maakt van de vrije ruimte in het derde jaar gebruik om een stage te volgen; deze wordt vanuit de opleiding begeleid. Het panel acht hiermee de aansluiting van de opleiding op de arbeidsmarkt voldoende gewaarborgd, en is blij met de toenemende aandacht en inzet voor arbeidsmarktoriëntatie.

Begeleiding

De onderwijscoördinator is tegelijkertijd studieadviseur. Studenten die aan het tweede of derde studiejaar beginnen maken een individueel studieplan. Slagen zij er niet in de geplande cursussen succesvol af te ronden, dan nodigt de studieadviseur hen uit voor een gesprek. De studieadviseur beantwoordt uiteraard ook opkomende vragen, helpt studenten bij het maken van studiekeuzes, en draagt mogelijke oplossingen aan voor eventuele problemen. De studieadviseur is tevens vraagbaak voor studenten die een deel van de studie in het buitenland willen doen.

Het panel waardeert dat de opleiding een veelvormige groep studenten bedient, en bereid is tot maatoplossingen om aan hun noden tegemoet te komen, zoals het schaduwprogramma voor studenten die niet in het buitenland kunnen studeren. Deze houding verhoogt de werkdruk voor docenten maar is in haar studentgerichtheid prijzenswaardig. Het panel heeft de indruk dat de studenten Midden-Oostenstudies actief meedenken over mogelijke verbeteringen in de opleiding en dat hun stem gehoord wordt, bijvoorbeeld via de studentvertegenwoordiging in het opleidingsbestuur. Meer in het algemeen vindt een gezonde samenspraak plaats tussen studenten, staf en opleidingsmanagement. Dat komt de kwaliteit van de opleiding ten goede.

Docenten

Aan de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies zijn zo'n 20 tot 25 docenten betrokken, vrijwel allen in dienst van het Leiden Institute for Area Studies. Alle cursussen worden gegeven door gepromoveerde docenten, vrijwel altijd geven zij les in een vakgebied waarover zij ook publiceren. De docenten van deze opleiding halen veel onderzoekssubsidies binnen; dit is een indicatie van hun kwaliteit en geeft tevens een impuls aan het onderzoek, en daarmee aan het onderwijs dat aan de faculteit gegeven wordt. De schaduwzijde hiervan is dat vaak tijdelijke docenten moeten worden aangesteld om de onderwijslast te verlichten van stafleden die succesvol zijn als onderzoeker.

Vrijwel alle docenten beschikken over een basiskwalificatie onderwijs en een basiskwalificatie Engels. De faculteit stimuleert de docenten in hun professionele ontwikkeling door hun workshops en scholing bij het ICLON aan te bieden en bijeenkomsten met andere docenten. Zo worden in het faculteitsbrede Expertisecentrum Online Learning (ECOLe) *best practices* uitgewisseld en in de universiteitsbrede Leiden Teacher's Academy onderwijsinnovaties uitgewerkt.

Het panel vindt de staf van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies deskundig en goed gekwalificeerd. Het waardeert met name dat onder de stafleden native speakers zijn voor Arabisch, Perzisch en Turks. Het panel heeft van studenten vernomen dat zij de docenten als toegankelijk en behulpzaam ervaren.

De werkdruk voor docenten in toom houden is ook voor de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies een grote opgave. De docenten ervaren de werkdruk als zeer hoog, is het panel gebleken. Het stelt vast dat de faculteit en de opleiding de werkdruk voor docenten goed op het netvlies hebben staan, en diverse maatregelen nemen om deze terug te dringen. Dit juicht het panel toe. Het is niet alleen nodig om de docenten te beschermen, maar ook de verbinding tussen onderwijs en onderzoek. Deze loopt gevaar als de onderwijstaken zo tijdrovend worden dat docenten nauwelijks tijd overhouden voor onderzoek.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

De Universiteitsbibliotheek Leiden heeft op het terrein van de Midden-Oosterse en islamitische studies collecties van wereldklasse. Deze spelen een significante rol in het onderwijs. Dankzij het interfacultaire Leiden University Centre for the Study of Islam and Society vinden er regelmatig lezingen, congressen en andere evenementen plaats, waar studenten aansluiting kunnen vinden bij de internationale wetenschapsbeoefening. In 2018 werd het Al Babbain Leiden University Centre for Arabic Culture geopend, waarin de Universiteit Leiden samenwerkt met de AbdulAziz Saud Al-Babbain Cultural Foundation. Het nieuwe centrum haalt gastdocenten en -literatoren naar Leiden en organiseert jaarlijks een tweedaags symposium over Arabische cultuur.

Studenten met extra talent en ambitie kunnen deelnemen aan het Humanities Lab, het honoursprogramma van de faculteit. Hier kunnen studenten hun opleiding verdiepen of verbreden door zelf een programma van 30 EC samen te stellen uit een keur aan kleinschalige cursussen met intensief contactonderwijs.

Het panel beoordeelt de voorzieningen van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies als uitstekend.

Overwegingen

Het panel is onder de indruk van het complexe en rijke curriculum in de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies. Het bewondert met name de balans daarin tussen aan de ene kant veel vrijheid voor studenten om hun eigen programma in te richten en aan de andere kant de diepgang die in elke specialisatie toch wordt bereikt. Het curriculum is complex maar toch helder en samenhangend, met duidelijke leerlijnen. Het panel acht het curriculum in dit opzicht voorbeeldig, ook in een internationale context. Ook de hoeveelheid talen die worden aangeboden is indrukwekkend. Het panel is blij met de accentverschuiving in het talenonderwijs van grammatica naar gesproken communicatie en beveelt de opleiding aan deze nadruk te versterken. Dit zal de opleiding zowel voor studenten als werkgevers aantrekkelijker maken. Het panel vernam van de studenten dat zij significante verschillen zien tussen de manieren waarop verschillende docenten lesgeven; het zou in de ogen van het panel goed zijn als docenten hierover onderling meer overleggen, zodat de continuïteit tussen de cursussen toeneemt.

De werkvormen die de opleiding aanbiedt zijn volgens het panel passend, activerend en voldoende gevarieerd. Het panel waardeert de nadruk op actualiteit en de verwevenheid van taalonderwijs met inhoudelijke kennisverwerving. Studenten vinden de taalverwervingsvakken in het eerste jaar intensief, maar die intensiteit gaat volgens het panel onvermijdelijk samen met het leren van een nieuwe taal. Voordeel van het intensieve eerste jaar is dat de studenten in het tweede jaar in staat zijn primaire bronnen te raadplegen en in de doeltaal te communiceren tijdens hun buitenlandverblijf. Hoewel de studenten aangeven dat de werkdruk acceptabel is, constateert het panel in de voor de visitatie beschikbaar gestelde gegevens over de cohorten 2012/2013 tot en met 2014/2015 een dalende tendens in het aantal studenten dat binnen vier jaar het bachelordiploma behaalt. Het panel raadt de opleiding aan eerst een goede analyse te maken van de oorzaken hiervan, alvorens eventueel verdere maatregelen te nemen om de studeerbaarheid te vergroten.

Vorbereiding op de arbeidsmarkt, inhoudelijke en didactische kwaliteit van docenten en begeleiding van studenten zijn volgens het panel allemaal van het vereiste niveau. Werkdruk voor docenten is ook in deze opleiding een punt van aandacht. De voorzieningen van de opleiding zijn uitstekend, dankzij een gespecialiseerde bibliotheek van wereldklasse en veel wetenschappelijke evenementen op het gebied van Islam- en Midden-Oostenstudies die aan de faculteit georganiseerd worden.

Studenten denken mee over verbetering van de kwaliteit van de opleiding en hun stem wordt gehoord. Sommige praktische aspecten laten in de ogen van studenten nog te wensen over, bijvoorbeeld de voorbereiding van het buitenlandverblijf. Op dit laatste heeft de opleiding reeds ingegrepen door een coördinator buitenland aan te stellen. Het panel vraagt het opleidingsmanagement alert te zijn op slordigheden in de praktische uitvoering van het onderwijs, en nieuwe docenten goed in te werken.

Conclusie

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoet'.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Facultair toetsbeleid

Alle opleidingen in het cluster Regiostudies aan de Universiteit Leiden vallen onder het toetsbeleid van de Faculteit der Geesteswetenschappen. Dit is eenduidig opgezet en stelt docenten centraal in de kwaliteitsborging van de toetsing; als inhoudsdeskundigen zijn zij immers het beste op de hoogte van de eisen die in hun vakgebied gelden. Enkele uitgangspunten gelden voor alle opleidingen. Fraude en plagiaat zijn ontoelaatbaar; de verschillende examencommissies worden geacht scherp toezicht te houden op de wetenschappelijke integriteit. Toetsing wordt opgezet volgens het

vierogenprincipe: alle tentamens worden gecontroleerd op validiteit en coherentie alvorens te worden afgenomen. Ook is alle toetsing erop gericht studenten uit te nodigen om zichzelf steeds te verbeteren. De verwerving én toepassing van kennis en inzicht zijn leidend in de opzet van de toetsing, naast het ontwikkelen van oordeelsvorming en het aanleren van communicatie- en leervaardigheden. In meerjarige curricula dient de toetsing zich duidelijk op te bouwen, om zeker te stellen dat studenten steeds zelfstandiger werken, op steeds hogere cognitieve niveaus en in een steeds complexere context. De gekozen toetsvormen moeten verder aansluiten bij het beoogde academische niveau en de mores in het vakgebied. Om didactische redenen verdient het de voorkeur om in elke cursus meerdere (getrapte) toetsen aan te bieden. Bij de beoordeling van eindwerken moeten minstens twee onafhankelijke examinatoren betrokken zijn.

De faculteit heeft verschillende handleidingen en richtlijnen ontwikkeld om de opleidingen en examencommissies onder haar vleugels te ondersteunen. De handleidingen Examencommissies en Kwaliteitsborging Toetsing geven in de ogen van het panel een goed overzicht van de regelgeving. Daarnaast is er een aparte Regels en richtlijnen van de Examencommissies BA-opleidingen opgesteld om de examencommissies van deze meerjarige opleidingen te ondersteunen bij hun controlerende taak. Ook heeft de faculteit praktische handleidingen vervaardigd voor de toetspraktijk, zoals Tips voor Toetsen. Hierin zijn concrete suggesties opgenomen voor het ontwerpen, samenstellen, afnemen, evalueren en verbeteren van toetsen, evenals voor het samenstellen van beoordelingsmodellen voor verschillende toetsvormen. De handleiding bevat onder andere een checklist voor het samenstellen, beoordelen en redigeren van open vragen en een model met uitleg over het maken van een toetsmatrijs.

Het panel vindt de geboden facultaire ondersteuning van goede kwaliteit en is tevreden over de uniformiteit die de faculteit op het gebied van het toetsbeleid uitdraagt. Volgens het panel heeft de faculteit sinds de vorige ronde van opleidingsbeoordelingen een professionaliseringsslag gemaakt.

Examencommissie Midden-Oostenstudies

Op de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies is naast het facultaire toetsbeleid een opleidingsspecifieke Onderwijs- en Examenregeling van toepassing. Het panel heeft deze ingezien, evenals de Regels en richtlijnen van de Examencommissie Midden-Oostenstudies. Deze commissie is verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging van toetsing in zowel de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies als de masteropleiding Middle-Eastern Studies. Zij bestaat uit drie docenten, een ambtelijk secretaris en een extern lid. De Examencommissie overlegt regelmatig met de studietoelichting, die het eerste aanspreekpunt is voor studenten en daardoor fungeert als spin in het web. De commissie behandelt verzoeken van studenten die willen afwijken van het programma, geeft vrijstellingen van colleges en/of tentamens, leidt klachten over tentaminering in goede banen en behandelt gevallen van plagiaat en fraude. Als plagiaat wordt ontdekt, gaat de Examencommissie het gesprek aan met de student.

Een belangrijke taak van de Examencommissie is daarnaast het borgen van de kwaliteit van toetsing. Hiertoe worden opgeslagen toetsen en theses en hun beoordeling steekproefsgewijs bekeken volgens een standaardprotocol. In de zelfevaluatie is hiervoor sprake van een zesjarige cyclus. Dit acht het panel acceptabel als ondergrens, mits het opleidingsmanagement en de Examencommissie alert zijn op bijzonderheden die extra aandacht vragen, zoals een steeds wisselende docentenbezetting, wijzigingen in het curriculum of signalen vanuit evaluaties. De opleiding geeft aan dat dit systeem van kwaliteitsborging nog in opbouw is, maar langzaam begint in te dalen.

De commissieleden werken allen hard aan de verdere professionalisering van hun werkwijze; ze volgden in de afgelopen jaren nascholingsbijeenkomsten zowel binnen als buiten de universiteit. Momenteel buigt de Examencommissie zich over een uniforme manier om de luister- en spreekvaardigheidstoetsen te borgen en te archiveren; dit juicht het panel toe als onderdeel van de accentverschuiving van op grammatica gefocust taalonderwijs naar op mondelinge communicatie gericht taalonderwijs.

Het panel is van mening dat de toetspraktijk bij de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies in de afgelopen jaren is verbeterd, gedreven door de professionaliseringslag die de gehele faculteit op dit gebied heeft doorgemaakt. Het vernam van zowel de Examencommissie als van stafleden dat zij zich nu beter ondersteund voelen en dat de communicatie over toetsvormen en toetsbeleid in de opleiding is geïntensiveerd. Wel merkte het panel dat er ook bij de opleidingen onder de hoede van de Examencommissie Midden-Oostenstudies nog altijd enige weerstand leeft tegen deze professionaliseringslag, die als tijdrovend lijkt te worden beschouwd en in de ogen van sommigen inbreuk maakt op de integriteit en professionaliteit van individuele docenten. Deze weerstand uit zich met name in het slecht aanleveren van cursusdossiers, wat de werkzaamheden van de Examencommissie bemoeilijkt.

Het panel constateert dat de Examencommissie Midden-Oostenstudies goed werkt aan haar professionalisering, dat zij goed samenwerkt met anderen die bij de opleiding betrokken zijn, zoals de studietoelichting en de Opleidingscommissie, en dat zij samen problemen goed aanpakken. De werkdruk van de Examencommissie is hoog en sommige commissieleden verklaarden tegenover het panel dat zij meer tijd in het werk steden dan hun formeel wordt toebedeeld. Wel heeft het toevoegen van een ambtelijk secretaris in dit opzicht verlichting gegeven. Leden van de Examencommissie verwachten dat ook het stroomlijnen van procedures en het verhogen van de efficiency werkdrukverlichting kan opleveren. Het panel benadrukt het belang van een gelijke én voldoende compensatie voor leden van Examencommissies binnen één faculteit. Het kost immers tijd om collega's voldoende betrekken bij de noodzakelijke professionalisering, waardoor zij ook de waarde daarvan kunnen inzien en het gevoel hebben als professionals serieus te worden genomen. Zo kan de toetspraktijk niet alleen transparanter worden, maar ook beter en efficiënter, waardoor de opleidingen uiteindelijk tijd besparen. Het raadt het bestuur van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies aan om met de Examencommissie te overleggen waar efficiencywinst valt te behalen.

Toetspraktijk in de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies

De bacheloropleiding Midden-Oostenstudies kent een grote diversiteit aan toetsvormen. Afhankelijk van het soort cursus kan het daarbij gaan om schriftelijke tentamens met open vragen of multiple-choicevragen, schrijfopdrachten, mondelinge presentaties of mondelinge opdrachten. De wijze van toetsen sluit aan bij het niveau van de cursussen en begeleidt studenten naar een steeds grotere zelfstandigheid. Alle toetsen worden vanwege het vierogenprincipe gecontroleerd door een collega. De leerdoelen, werkvormen en toetsvormen staan per vak omschreven in de e-studiegids. Tot zes weken nadat een cijfer is gegeven hebben studenten recht op inzage in hun tentamen en toelichting van de docent daarop.

Het panel heeft het toetsplan van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies bestudeerd. Alle opleidingen in het cluster Regiostudies aan de Leidse Faculteit der Geesteswetenschappen hanteren hiervoor een gelijke opzet. Het toetsplan bestaat uit twee delen; in het eerste deel is vastgelegd in welke cursussen de diverse beoogde leerresultaten worden getoetst, het tweede deel omschrijft de gebruikte toetsvormen en de deeltoetsen per cursus. Het toetsplan stelt ook de Examencommissie voldoende in staat om vast te stellen dat afgestudeerden als zij geslaagd zijn voor alle programmaonderdelen de beoogde leerresultaten hebben behaald.

Het panel constateert dat studenten op passende wijze worden getoetst. De toetsvormen zijn gevarieerd en er zijn tal van gelegenheden voor feedback. De studenten gaven tegenover het panel aan dat zij zich voldoende geïnformeerd voelen over de wijze van toetsen.

Beoordeling scripties

De beoordeling van het eindwerkstuk vindt plaats aan de hand van het facultaire online scriptiebeoordelingssysteem. Deze recente formalisatie wordt door de opleiding als een grote vooruitgang gezien, zij het dat de nieuwe procedure vooral de tweede examinerator extra tijd kost. Twee examineratoren beoordelen de scriptie onafhankelijk van elkaar. Wanneer de beoordeling meer dan twee punten verschilt (of bij een andere onenigheid), onderzoekt de Examencommissie het verschil. In deze gevallen wordt een derde beoordelaar benoemd, die nogmaals de scriptie

bestudeert. Diens oordeel is definitief en bindend. De Examencommissie wijst sinds drie jaar de eerste en tweede examinerator aan, waarbij zij probeert om vaste beoordelingskoppels te voorkomen. Het panel is tevreden met deze handelwijze, omdat eruit blijkt dat de examencommissie zich bewust is van de gevaren van vaste beoordelingskoppels; bij deze opleiding zag het panel vaak dezelfde namen terugkomen op de beoordelingsformulieren. Het raadt de verschillende opleidingen in de Faculteit der Geesteswetenschappen aan om opleidingsoverstijgende beoordelingskoppels te overwegen, zeker bij relatief kleine opleidingen zoals de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies.

Het panel heeft een selectie van vijftien scripties bestudeerd. De beoordeling was goed onderbouwd. Waar scripties zwaktes kenden, merkten de examinatoren die op, en vertaalden zij zich op inzichtelijke wijze in een lagere beoordeling. Bij een derde van de bestudeerde scripties vond het panel de becijfering iets aan de hoge kant. Hoewel het geen grote afwijkingen betrof en het eindniveau in alle gevallen werd behaald, raadt het panel de opleiding en Examencommissie aan de uitgedeelde beoordelingen kritisch te blijven volgen. Juist in een kleine gemeenschap zoals die van Midden-Oostenstudies liggen subjectieve inkleuringen van de oordeelsvorming op grond van persoonlijke voorkeuren op de loer. Hier zou de frisse blik van collega's van buiten de specialisatie, of zelfs buiten de opleiding meerwaarde kunnen hebben.

Overwegingen

De bacheloropleiding Midden-Oostenstudies heeft volgens het panel een deugdelijk en transparant systeem van toetsing. De kwaliteit van de toetsen wordt vergroot door toepassing van het vierogenprincipe bij de vormgeving en het gebruik van antwoordmodellen bij de beoordeling. Het toetsplan maakt de wijze van toetsing en de relatie tussen de leerresultaten en cursusdoelstellingen voldoende inzichtelijk. De toetsvormen zijn gevarieerd en passen bij de stof die zij toetsen. Er is voldoende gelegenheid tot feedback en de studenten weten wat ze van de toetsing kunnen verwachten.

De beoordeling van eindwerken is helder opgezet en de kwaliteit van de beoordeling is gewaarborgd door twee beoordelaars, waarbij de opleiding ernaar streeft vaste beoordelaarskoppels te vermijden. Alle betrokkenen vinden de nieuwe facultaire beoordelingssystematiek een verbetering, zij het dat zij extra tijd kost. Het panel kon zich in grote lijnen vinden in de beoordeling van de eindwerken en vond deze goed onderbouwd, al vond het de becijfering bij een derde van de selectie iets aan de hoge kant. Het acht het zinvol om ook examinatoren van andere specialisaties of zelfs van buiten de opleiding bij de beoordeling te betrekken.

Tot slot stelt het panel vast dat de Examencommissie Midden-Oostenstudies haar taak op het gebied van de kwaliteitsborging van toetsing goed oppakt en werkt aan verdere professionalisering. Zij borgt het binnen de opleiding gerealiseerde niveau, en werkt hierbij goed samen met anderen. De Examencommissie wordt ondersteund door de professionaliseringsslag die de faculteit op het gebied van toetsbeleid in de afgelopen jaren heeft gemaakt. Het panel moedigt de faculteit en Examencommissie aan deze lijn voort te zetten en uit te breiden. Hierbij is het van belang dat de Examencommissie voldoende wordt gecompenseerd voor haar werkzaamheden om draagvlak voor verdere verbetering van de kwaliteitsborging te kunnen blijven creëren.

Conclusie

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoet'.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Het toetsplan, de systematiek van toetsing en de kwaliteitsbewakende rol van de Examencommissie garanderen dat de leerdoelen per cursus en daarmee uiteindelijk de beoogde leerdoelen van de opleiding worden gerealiseerd. Dit blijkt ook uit de kwaliteit van de bachelorscripties. Het panel heeft

een steekproef daarvan bestudeerd en stelt vast dat de kwaliteit een passende variatie vertoont. Het niveau van de scripties voldoet in alle gevallen, een enkele scriptie voldeed krap aan de eindkwalificaties (de examinatoren hadden dit ook gezien), andere scripties waren in de ogen van het panel zo goed, dat ze eigenlijk al aan de eindkwalificaties voor een masteropleiding voldoen. De onderwerpen van veel scripties vond het panel origineel. De methodologische uitwerking schoot soms te kort, maar de examinatoren wisten hier altijd de vinger op te leggen. Het panel vindt het uitstekend dat de scripties in de taalspecialisaties ten minste 50 pagina's aan bronnen in de doeltaal bevatten en een samenvatting in die taal, zo zijn de eindkwalificaties op het gebied van taalverwerving geïntegreerd in de bachelorscripties en worden zij een laatste maal getoetst.

Voor zover de opleiding overziet, vinden studenten die de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies hebben afgerond zonder moeite aansluiting bij vervolgoopleidingen. 38 procent van de afgestudeerde bachelors gaat verder met een masteropleiding aan de Faculteit Geesteswetenschappen aan de Universiteit Leiden: 56 procent daarvan kiest voor de masteropleiding Middle Eastern Studies. Daarnaast zijn ook International relations, Crisis and Security Management, Rechtsgeleerdheid en Political Science in trek. Van de overige bachelors kiest 19 procent een masteropleiding aan een andere Leidse faculteit en gaat 6 procent iets anders doen bij de Universiteit Leiden. 38 procent van de studenten blijft niet bij de universiteit en verdwijnt daarmee grotendeels uit haar zicht. Wel is bekend dat enkele alumni hun studie in het buitenland voortzetten en dat zij zonder meer aansluiting vinden bij de buitenlandse masterprogramma's. Ook de studenten die doorstromen naar de masteropleiding Middle Eastern Studies ondervinden geen aansluitingsproblemen.

Overwegingen

Op basis van het toetsbeleid, de kwaliteit van de bachelorscripties en de verdere loopbaan van afgestudeerde bachelors stelt het panel vast dat afgestudeerde bachelors de beoogde leerdoelen hebben gerealiseerd. Het panel vond de scripties uit de steekproef van voldoende academische kwaliteit, met enkele uitschieters naar boven. Voor zover bekend stromen de afgestudeerde bachelors zonder problemen door in verschillende masteropleidingen. Dit duidt erop dat de bacheloropleiding haar einddoelen realiseert.

Conclusie

Bacheloropleiding Midden-Oostenstudies: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoet'.

ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel heeft vastgesteld dat de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies op alle standaarden voldoet aan de gestelde eisen. Volgens de beslisregels van de NVAO is het algemeen eindoordeel over de opleiding daarmee 'positief'.

Conclusie

Het panel beoordeelt de *bacheloropleiding Midden-Oostenstudies* als 'positief'.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN

1. Algemeen

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt, gerangschikt volgens de Dublin-descriptoren:

1A Kennis en inzicht

- Kritisch bewustzijn van theorieën op het gebied van regiostudies.
- Kennis van de regels met betrekking tot wetenschappelijke integriteit.

1B Toepassen van kennis en inzicht

- De afgestudeerde heeft de vaardigheid om de verschillende theoretische benaderingen op het gebied van regiostudies te herkennen en tenminste twee daarvan zelf toe te passen.
- De afgestudeerde heeft de noodzakelijke academische vaardigheden om een BA-eindwerkstuk te schrijven en bediscussiëren.
- De afgestudeerde heeft de vaardigheid de regels met betrekking tot wetenschappelijke integriteit zelf toe te passen.

De Dublin-descriptoren oordeelvorming, communicatie en leervaardigheden zijn opgenomen in bijlage A van het Facultaire deel van de OER.

Voorts leiden de verschillende deelgebieden tot de volgende eindkwalificaties:

2. Geschiedenis

2A Kennis en inzicht:

- Algemene kennis van de taalkundige geschiedenis van het Midden-Oosten.
- Algemene kennis van, en inzicht in, historische ontwikkelingen in het Midden-Oosten en een basaal.
- Begrip van methoden en technieken van de geschiedwetenschap.
- Grondige kennis van de geschiedenis en actuele ontwikkelingen in het door hem gekozen taalgebied.

2B Toepassen van kennis en inzicht:

- De afgestudeerde is in staat kennis en inzicht op dit deelgebied toe te passen in analyse van bronnenmateriaal en in mondelinge en schriftelijke presentaties en hierover inhoudelijk zinnig te discussiëren.

3. Cultuur

3A Kennis en inzicht:

- Kennis van aspecten van culturele productie, zoals uitvoerende kunsten, literatuur en materiële cultuur.
- Kennis van de manier waarop maatschappijen in het moderne Midden-Oosten omgaan met hun cultureel erfgoed.

3.B Toepassen van kennis en inzicht:

- De afgestudeerde is in staat kennis en inzicht op dit deelgebied toe te passen in analyse van bronnenmateriaal en in mondelinge en schriftelijke presentaties en hierover inhoudelijk zinnig te discussiëren.

4. Maatschappij

4A Kennis en inzicht:

- Algemene kennis van de geschiedenis, actuele ontwikkelingen en instituten van religies in het Midden-Oosten. Daarbij beschikt de afgestudeerde over dieper inzicht in ten minste een van deze religies, met name met betrekking tot haar rol in de maatschappij.

- Algemene kennis van de geschiedenis van en ontwikkelingen in de antropologie en sociologie van het Midden-Oosten.
- Inzicht in de rol van hedendaagse politieke bewegingen en ideologieën in het Midden-Oosten.

4B Toepassen van kennis en inzicht:

- De afgestudeerde is in staat kennis en inzicht op dit deelgebied toe te passen in analyse van bronnenmateriaal en in mondelinge en schriftelijke presentaties en hierover inhoudelijk zinnvol te discussiëren.

I Afstudeerrichting Arabische taal en cultuur

Voor de afstudeerrichting Arabische taal en cultuur gelden geen aanvullende eindkwalificaties.

II Afstudeerrichting Perzische taal en cultuur

In aanvulling op bovenstaande eindkwalificaties gelden onderstaande eindkwalificaties voor de afstudeerrichting Perzische taal en cultuur:

1. Geschiedenis: Kennis van de geschiedenis en historiografie van het Iraanse cultuurgebied.
2. Cultuur: Vaardigheden om literaire teksten uit verschillende perioden te begrijpen, vertalen en contextualiseren.
3. Maatschappij: Algemene kennis van het sjiiïsme en soefisme in het Iraanse cultuurgebied.

III Afstudeerrichting Turkse taal en cultuur

In aanvulling op bovenstaande eindkwalificaties gelden onderstaande eindkwalificaties voor de afstudeerrichting Turkse taal en cultuur:

1. Geschiedenis: Kennis van de geschiedenis en historiografie van het Osmaanse Rijk en Turkije.
2. Cultuur:
 - a) Algemene kennis van de geschiedenis van de Turkse literatuur en diepere kennis van de moderne Turkse literatuur.
 - b) Algemene kennis van de Turkse beeldende kunst en materiële cultuur.

IV Afstudeerrichting Israëlstudies

In aanvulling op bovenstaande eindkwalificaties gelden onderstaande eindkwalificaties voor de afstudeerrichting Israëlstudies:

1. Geschiedenis: Kennis van de geschiedenis en historiografie van de Staat Israël.
2. Cultuur: Algemene kennis van het jodendom.
3. Maatschappij: Kennis van de sociale structuren, politiek en economie van het huidige Israël.

V Afstudeerrichting Moderne Midden-Oostenstudies

In aanvulling op bovenstaande eindkwalificaties gelden onderstaande eindkwalificaties voor de afstudeerrichting Moderne Midden-Oostenstudies:

1. Geschiedenis: Grondige kennis van de (moderne) geschiedenis van het Midden-Oosten.
2. Maatschappij:
 - a) Inzicht in fundamentele socioculturele processen en ontwikkelingen die relevant zijn voor het moderne Midden-Oosten.
 - b) Algemene kennis van de geschiedenis en ontwikkelingen op het gebied van politieke wetenschappen en economie van het Midden-Oosten.
 - c) Inzicht in relevante sociaaleconomische en politieke processen en ontwikkelingen die relevant zijn voor het moderne Midden-Oosten.
 - d) Meer uitgebreide kennis van de rol van de islam in de moderne wereld.

VI Afstudeerrichting Islamstudies

In aanvulling op bovenstaande eindkwalificaties gelden onderstaande eindkwalificaties voor de afstudeerrichting Islamstudies:

1. Kritisch bewustzijn van theorieën op het gebied van religiestudies. De afgestudeerde heeft de vaardigheid om de verschillende theoretische benaderingen te herkennen.

2. Meer uitgebreide kennis van de rol van de islam in de moderne wereld.

VII Taalvaardigheid

Doelen in termen van het Europees Referentiekader taalvaardigheid, met betrekking tot respectievelijk Arabisch (afstudeerrichting Arabische taal en cultuur), Perzisch (Perzische taal en cultuur), Turks (Turkse taal en cultuur), Hebreeuws (Israëlstudies) of Indonesisch (Islamstudies):

<i>Arabisch</i>	BA1	BA2	BA3
Luisteren	A1	B1	B1
Lezen	A2	B1	B2
Gesproken interactie	A1	B2 (dialect)	B2 (dialect)
		A2 (MSA)	B1 (MSA)
Gesproken productie	A2	B1	B1
Schrijven	A2	B1	B1

<i>Turks, Hebreeuws, Perzisch</i>	BA1	BA2	BA3
Luisteren	A1	B1	B1
Lezen	A2	B1	B2
Gesproken interactie	A2	B2	B2
Gesproken productie	A2	B1	B1
Schrijven	A2	B1	B1

<i>Indonesisch</i>	Propedeuse	BA2
Luisteren	A2	B2
Lezen	B1	B2
Gesproken interactie	A1	B1
Gesproken productie	A2	B2
Schrijven	A2	B2

BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA

Jaar 1	EC	Arabische taal en cultuur	Islams studies	Israël studies	Moderne Midden-Oosten studies	Perzische taal en cultuur	Turkse taal en cultuur
Gezamenlijke cursussen							
Academische Vaardigheden (Midden-Oosten studies)		x	x	x	x	x	x
Geschiedenis Midden-Oosten 1 (600-1500)	5	x	x	x	x	x	x
Talenpanorama van het Midden-Oosten: taal, cultuur en politiek	5	x	x	x	x	x	x
History of the Middle East 2 (1500-present)	5	x	x	x	x	x	x
Seminar Midden-Oosten 1	5	x	x	x	x	x	x
Kerncurriculum: Area Studies	5	x		x	x	x	x
Kerncurriculum: Inleiding Religiewetenschappen	5		x				
Introduction to the Study of Islam	5	x	x		x	x	x
Jews and Judaism: An Introduction	5			x			
Arabisch							
Modern Standard Arabic 1	5	x					
Modern Standard Arabic 2	5	x					
Modern Standard Arabic 3	5	x					
Modern Standard Arabic 4	5	x					
Teksten Arabisch 1: verhalen	5	x					
Teksten Arabisch 2: media Arabisch	5	x					

Islamstudies							
Islam in the Modern World	5		x				
Kies één taal (10 EC): Beginner's Turkish 1 (5 EC) Beginner's Turkish 2 (5 EC), Indonesian 1 (10 EC), Language Acquisition Modern Hebrew 1 (5 EC), Language Acquisition Modern Hebrew 2 (5 EC), Language Acquisition Persian 1 (5 EC), Language Acquisition Persian 2 (5 EC), Modern Standard Arabic 1 (5 EC), Modern Standard Arabic 2 (5 EC)	10		x				
Kies één van de volgende pakketten:							
Pakket Arabisch: Modern Standard Arabic 3; Modern Standard Arabic 4; Teksten Arabisch 1: verhalen	15		x				
Pakket Perzisch: Language Acquisition Persian 3; Language Acquisition Persian 4; Inleiding Perzische literatuur	15		x				
Pakket Turks: Inleiding Turkse literatuur; Pre-intermediate Turkish	15		x				
Pakket Hebreeuws: Grammatica Modern Hebreeuws 3; Teksten Modern Hebreeuws 1; Christendom: de basics	15		x				
Pakket Indonesisch: Indonesian 2; Nation, Community, Self. Questions of Culture in South and Southeast Asia	15		x				
Israëlstudies							
Language Acquisition Modern Hebrew 1	5			x			
Language Acquisition Modern Hebrew 2	5			x			
Grammatica Modern Hebreeuws 3	5						
Conversatie Modern Hebreeuws 1	5			x			
Teksten Modern Hebreeuws 1	5			x			
Christendom: de basics	5			x			

Moderne Midden-Oostenstudies							
Kies één taal (10 EC): Beginner's Turkish 1 (5 EC), Beginner's Turkish 2 (5 EC), Language Acquisition Modern Hebrew 1 (5 EC), Language Acquisition Modern Hebrew 2 (5 EC), Language Acquisition Persian 1 (5 EC), Language Acquisition Persian 2 (5 EC), Modern Standard Arabic 1 (5 EC), Modern Standard Arabic 2 (5 EC)	10					x	
Economies of the Middle East	5					x	
Islam in the Modern World	5					x	
Islamitische kunst en materiële cultuur	5					x	
Language and Identity in the Middle East	5					x	
Perzisch							
Language Acquisition Persian 1	5						x
Language Acquisition Persian 2	5						x
Inleiding Perzische literatuur	5						x
Language Acquisition Persian 3	5						x
Language Acquisition Persian 4	5						x
Media Persian	5						x
Turks							
Beginner's Turkish 1	5						x
Beginner's Turkish 2	5						x
Inleiding Turkse literatuur	5						x
Pre-intermediate Turkish	10						x
Turkish through Media	5						x

Jaar 2	Arabische taal en cultuur	Islamstudies	Israëlstudies	Moderne Mid- den-Oostenstudies	Perzische taal en cultuur	Turkse taal en cultuur	Arabische taal en cultuur
Gezamenlijke cursussen							
Kerncurriculum: Wetenschapsfilosofie	5	x	x	x	x	x	x
Keuzecursus werkcollege (5 EC): Anthropology of the Middle East (5 EC) óf Urban youth cultures of the Middle East (5 EC)	5	x	x	x	x	x	x
Keuzecursus hoorcollege (5 EC): History of Central Asia and Afghanistan (5 EC) óf Osmaanse Geschiedenis en Cultuur (1300-1922) (5 EC) óf De Geschiedenis van Marokko (5 EC)	5	x	x	x	x	x	x
Arabisch							
Keuzecursus dialecten (5 EC): Spoken Arabic: Egyptian (5 EC) óf Spoken Arabic: Moroccan (5 EC)	5	x					
De taalkundige diversiteit van het Arabisch	5	x					
Arabic Literature	5	x					
Buitenlandsemester (30 EC): keuze uit Marokko of Egypte	30	x					
Islamstudies*							
Islam and Minorities	5		x				
Islam and Society	5		x				
Islamic Law	5		x				
Seminar Midden-Oosten 2	5		x				
Islamitische kunst en materiële cultuur	5		x				
Modern Thinkers and Trends in Islam	5		x				
Rituals and Symbols of Islam	5		x				
Islamitische mystiek							
Psychologie en religie	5		x				

<i>Israëlstudies</i>							
Conversatie Modern Hebreeuws 2	5			x			
Teksten Modern Hebreeuws 2	5			x			
Maatschappij in de Israëlische literatuur	5			x			
Buitenlandsemester (30 EC): Israël	30			x			
<i>Moderne Midden-Oostenstudies</i>							
Politics, Ideologies, and Societies in the Middle East	5				x		
Keuzecursussen (kies er 2, 10 EC): History of Contemporary Iran (5 EC), Islamic Law (5 EC), Jews and Judaism: An Introduction (5 EC)	10				x		
Buitenlandsemester (30 EC): keuze uit Marokko, Egypte, Turkije en Iran	30				x		
<i>Perzisch</i>							
Conversatie Perzisch 2	5					x	
Teksten Perzisch 2018-2019	5					x	
History of Contemporary Iran	5					x	
Buitenlandsemester (30 EC): Iran	30					x	
<i>Turks</i>							
Intermediate Turkish	10						x
Osmaans 1	5						x
Buitenlandsemester (30 EC): Turkije	30						x

Jaar 3	EC	Arabische taal en cultuur	Islamstudies	Israëlstudies	Moderne Midden-Oostenstudies	Perzische taal en cultuur	Turkse taal en cultuur
Gezamenlijke cursussen							
Keuzeruimte 30 EC	30	x	x	x	x	x	x
BA-eindwerkstuk Midden-Oostenstudies	10	x	x	x	x	x	x
Comparative Literatures of the Middle East	5	x	x	x	x	x	x
Seminar Midden-Oosten 3	5	x	x	x	x	x	x
Keuzecursussen (5 EC): Empire and Identity in the Turco-Persian world óf International Relations of the Middle East (óf Comparative Literatures of the Middle East, voor Turks)	5	x	x	x	x	x	x
Arabisch							
De wereld van Sheherazade: cultuurgeschiedenis van de middeleeuwse Islam	5	x					
Islamstudies							
Islam in Southeast Asia: The Basics	5		x				
Israëlstudies							
Maatschappij in de Israëlsche literatuur	5			x			
Moderne Midden-Oostenstudies							
Diasporas and Minorities in the Middle East	5				x		
Perzisch							
Teksten Perzisch 2018-2019	5					x	
Turks							
Osmaans 1	5						x
Accentcollege: History and Culture of Modern Turkey	5						x

BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA

Dag 1: woensdag 5 juni 2019 – Bachelors International Studies, Ancient Near Eastern Studies, Bachelor Classics, Master Classics and Ancient Civilizations

08.30 – 08.45	Brief welcome
08.45 – 09.00	Installation of the panel
09.00 – 11.30	First meeting and reading of documentation
11.30 – 12.15	Faculty Board
12.15 – 12.45	Lunch
12.45 – 13.15	Programme Board and Coordinator of Studies of International Studies
13.15 – 14.00	Students and alumni International Studies
14.00 – 14.30	Staff International Studies
14.30 – 14.45	Panel meeting International Studies
14.45 – 15.00	Break
15.00 – 15.45	Programme Boards and Coordinators of Studies Ancient Near Eastern Studies, Bachelor Classics and Master Classics and Ancient Civilizations
15.45 – 16.30	Students Ancient Near Eastern Studies, Bachelor Classics and Master Classics and Ancient Civilizations
16.30 – 17.15	Staff Ancient Near Eastern Studies, Bachelor Classics and Master Classics and Ancient Civilizations
17.15 – 18.00	Panel meeting
18.00 – 18.30	Open consultation hour Area Studies I

Dag 2: donderdag 6 juni 2019 – Bachelor & Master Latin American Studies, Bachelor & Master Middle Eastern Studies, Bachelor & Master Russian (and Eurasian) Studies, North American Studies

08.30 – 09.00	Panel meeting and reading of the documentation
09.30 – 10.00	Programme Board and Coordinator of Studies Latin American Studies
10.00 – 10.30	Students Latijns-Amerikastudies and Latin American Studies
10.30 – 11.00	Staff Latin American Studies
11.00 – 11.15	Break
11.15 – 11.45	Programme Board and Coordinators of Middle Eastern Studies
11.45 – 12.15	Students Middle Eastern Studies
12.15 – 12.45	Staff Middle Eastern Studies
12.45 – 13.30	Lunch
13.30 – 14.15	Programme Board and Coordinators of Studies Russische Studies, Russian and Eurasian Studies, and North American Studies
14.15 – 15.00	Students Bachelor and Master Russian (and Eurasian) Studies, and North American Studies
15.00 – 15.45	Staff Russian (and Eurasian) Studies and North American Studies
15.45 – 16.00	Break
16.00 – 16.30	Alumni Russian and Eurasian Studies, North American Studies, and Latin American Studies
16.30 – 17.00	Alumni Middle Eastern Studies and Classics and Ancient Civilizations
17.00 – 18.00	Panel meeting

Dag 3: vrijdag 7 juni 2019 – Boards of Examiners

08.30 – 09.30	Panel meeting and reading of the documentation
09.30 – 10.30	Boards of Examiners Russian Studies, Art and Literature and American Studies, and Latin American studies
10.30 – 11.30	Boards of Examiners Middle-Eastern Studies, International Studies, and Classics and Ancient Civilizations
11.30 – 12.00	Panel meeting
12.00 – 12.30	Lunch
12.30 – 13.30	Final meeting management
13.30 – 16.30	Composing of final judgement
16.30 – 16.45	Break
16.45 – 17.30	Development dialogues – parallel
17.30 – 18.30	Report and drinks

BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN

Selectie eindwerken

Het panel heeft vijftien eindwerken bestudeerd van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies; die zijn deels voorafgaand aan het bezoek bestudeerd en deels achteraf. Het panel wilde het beeld van het eindniveau van de afgestudeerden completeren door eindwerken van alle zes afstudeerrichtingen in te zien. De selectie werd gebaseerd op een lijst van 64 afgestudeerden uit de periode 2016-2018, waarbij werd gezorgd voor een evenwichtige spreiding in cijfers, onderwerpen en begeleiders. Hierbij was de verdeling als volgt:

<i>Afstudeerrichting</i>	<i>Totaal aantal scripties 2016-2018</i>	<i>Scriptieselectie</i>
Arabische taal en cultuur	15	3
Perzische taal en cultuur	3	1
Turkse taal en cultuur	13	3
Israëlstudies	4	1
Moderne Midden-Oostenstudies	26	6
Islamstudies	3	1
<i>Totaal</i>	<i>64</i>	<i>15</i>

De gegevens van de eindwerken zijn bekend bij QANU en zijn op aanvraag beschikbaar.

Bestudeerde documenten

Het panel heeft tijdens het bezoek onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels in *hard copy* en deels via de elektronische leeromgeving):

Opleidingsoverstijgende documenten (faculteitsbrede bijlagen):

- Gids voor de Onderwijskwaliteitszorg;
- *Kwaliteitsborging Toetsing: een handreiking voor examencommissies*;
- Basisbeoordelingsformulier bachelor- en mastereindwerkstuk;
- Handleiding Examencommissies;
- Handleiding Opleidingscommissies;
- *Onderwijsvisie: Learning@LeidenUniversity*;
- Onderwijs- en examenregeling bacheloropleidingen en masteropleidingen Faculteit der Geesteswetenschappen;
- Regels en richtlijnen van de examencommissie Faculteit der Geesteswetenschappen
- *Tips bij Toetsen*;
- *Transferable skills at the Faculty of Humanities*;
- Flyers van Career Services Humanities (waaronder: *Your Future: From university to a career*);
- *Flyer Humanities Master's Buddy Programme*;
- Overview Leiden University Master's Programmes 2019-2020;
- *Expertisecentrum Online Leren Evaluatierapport 2017-2018*.

Informatiemap van de bacheloropleiding Midden-Oostenstudies met daarin:

- Studiemateriaal Geschiedenis Midden Oosten 1 (BA1);
- Studiemateriaal Urban youth cultures of the Middle East (BA2);
- Studiemateriaal Comparative Literatures of the Middle East (BA3);
- Opleidingsjaarverslagen BA Midden-Oostenstudies 2015-2018;
- Jaarverslagen examencommissie 2015-2018;
- Notulen Opleidingscommissie Midden-Oostenstudies 2018-2019;
- Factsheets Nationale Studenten Enquête 2018;
- ICLON-evaluaties;
- Onderwijsvernieuwing;
- Handleiding schriftelijk werkstuk BA Midden-Oostenstudies;
- Verslagen studievereniging L.S.V. Sheherazade;

- Opleidingsjaarkaarten 2015-2018;
- Toetsplannen bachelor;
- Scriptie Erik Rūmeysa, 'Abd al-Malik ibn Marwāns munthervorming: met een focus op de publieke uiting van de islam'.

Opleidingsspecifieke documenten:

- *Leiden University Centre for the Study of Islam & Society Annual Report 2017*;
- Vernon O. Egger, *A History of the Muslim World to 1405: The Making of a Civilization*.

Links op laptops:

- Leeromgeving van de geselecteerde vakken;
- Film met organisatiestructuur van de Faculteit der Geesteswetenschappen;
- Website van L.S.V. Sheherazade, de studievereniging van Midden-Oostenstudies;
- Database *Slavery, Abolition and Social Justice*.